

KULTUREN

Kv Thomander 5

fornlämning nr 73, Lunds stad

Lunds kommun, Skåne

Arkeologisk förundersökning 2014

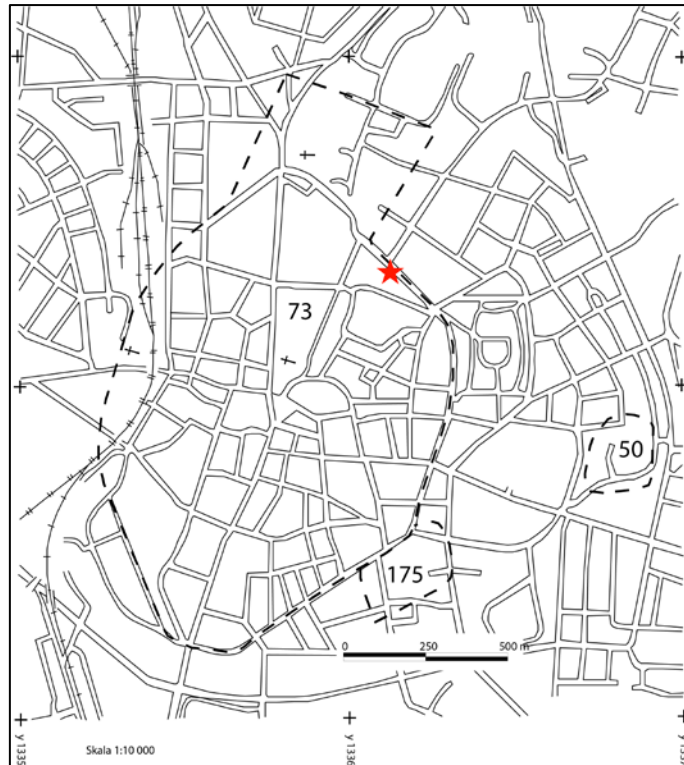
KULTURMILJÖRAPPORT 2014:34

NICKLAS KRONROTH

KULTURHISTORISKA FÖRENINGEN FÖR SÖDRA SVERIGE

Innehåll

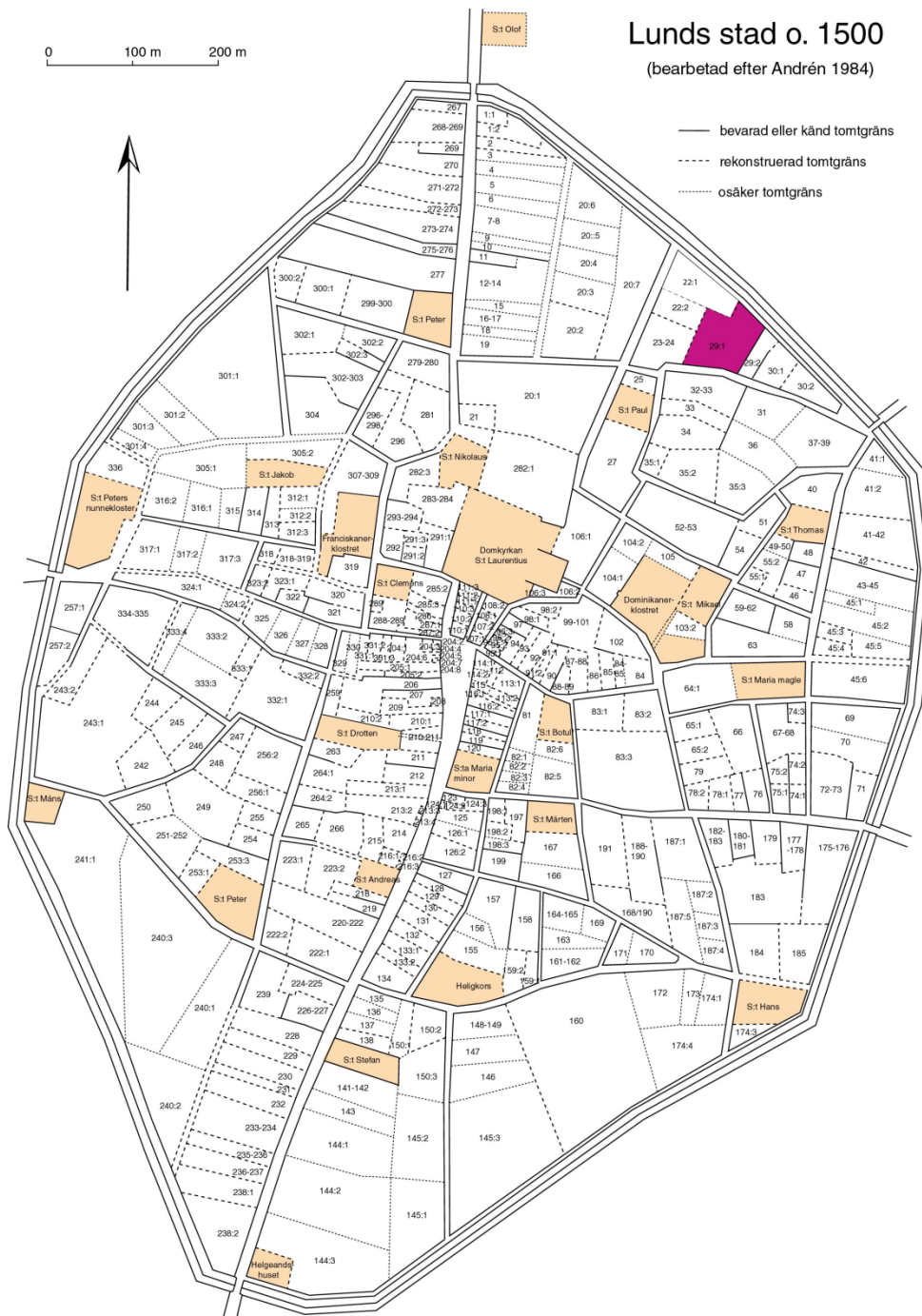
Inledning	3
Fornlämningsmiljö	4
Tidigare arkeologiska iakttagelser.....	5
Genomförande och resultat.....	6
Administrativa och tekniska uppgifter	7
Referenser	8
Bilagor, ritningar	9

Figur 1. Lunds medeltida stadsområde, fornlämning 73, med platsen för undersökningen markerad med röd stjärna.

Inledning

Med anledning av att dagvatten skulle dras längs med den södra sidan av fastigheten på kv Thomander 5 utfördes en arkeologisk förundersökning enligt Länsstyrelsens beslut (Lst. dnr 431-20551-2014). På fastigheten ligger ett Missionskapell som byggdes år 1903. Ett schakt handgrävdes längs den södra sidan av fastigheten ned till ett djup av ca 0,50 m. Sträckningen sammanföll med frischaktet till fastigheten, samt ett tidigare rörschakt. Fornlämningen berördes inte av markarbetet.

Figur 2. Läget för kv Thomander 5 med de rekonstruerade senmedeltida tomterna (efter Andrén 1984).

Fornlämningssmiljö

Kvarteret Thomander är beläget i den norra utsträckningen av den medeltida stadskärnan. De omgivande gatorna har haft sin nuvarande sträckning, i stort sett sedan medeltidens slut, men lades troligen ut någon gång under 1100-1200-talet. Biskopsgatan följer den medeltida stadsvallens sträckning medan Tomtegapsgatan gick innanför upp till en mindre öppning i vällen, kallad Sankt Thomas gap. Ett halvt dussin gårdar fanns i kvarteret vid medeltidens slut, och ett tegelhus omtalas år 1330 i hörnet

Sandgatan/Tomegapsgatan. Tegelhus tjänstgjorde som residens för en vikarie, en slags kyrklig ämbetsman. Större delen av kvarteret ägdes vid 1500-talets slut av superintendenten eller biskopen Mogens Madsen (Bevaringskommittén 1983 s 186).

Kvarteret Thomander omfattar ett tomtområde som enligt Anders Andréns rekonstruktion av det senmedeltida Lunds tomtstruktur, var en del av tomt 29:1 (figur 2 och 3). Tomt 29:1 är känd sedan början av 1300-talet då gården och tomten var i privat ägo. År 1337 sköttes tomten till Bosjökloster och 1483 donerades alla husen i gården till samma kloster. Efter reformationen kom tomten i privata händer.

29:1 Gård/Tomt (Bosjökloster)

S:t Pauls s:n 1337, 1483

- ägdes av Peder Brodersen "Skioppe" (DD 2: 12 nr 4)
- köptes av borgaren Niels Mortensen (DD 2:12 nr 4)

- 1337 sköttes till Bosjökloster, mot att Niels Mortensens dotter, som nunna i klostret, skulle få uppbära avkastningen av gården (DD 2:12 nr 4-5, 8)

- 1483 donerade kaniken Mogens Kempe alla husen i gården till Bosjökloster (LÄU 4:434).

- 1577 nämns som borgmästaren Laurits Pedersen jord (SMH p 50 LUB)

- 1579 nämns som borgmästaren Laurits Pedersen grund (K9 nr 39 UUB)

- 1592 nämns som magistern (och superintendenten) Mogens (Madsen) jord (SMH p 70 LUB)

Figur 3. Utdrag ur Anders Andréns sammanställning av ägare till tomter i Lund (Andréns 1984 s

Tidigare arkeologiska iakttagelser

Endast ett fåtal arkeologiska iakttagelser har gjorts i kv Thomander och dess omgivning. Nedan följer ett urval av dem:

Med anledning av en dränering samt omläggning av VA-ledning genomfördes en arkeologisk schaktningsövervakning, i kv Thomander 17 i den södra delen av kvarteret år 2000. Kulturlagren var mycket nedmyllade vilket kan bero på intensiv odling. Schakten grävdes ca 1 m djupa. Ingen notering om morännivå (Karlsson 2005).

Dragning av nya avlopps- och VA-ledningar föranledde den arkeologiska förundersökningen år 1997 i kv Thomander 24. Schaktningen utfördes längs

huskropparna på gården i äldre rörgångar. Inga som helst kulturlager påträffades i schakten, endast rör och ledning från husets byggnad år 1906-07. Moränleran påträffades på 0,7-2 m djup överlagrad av återfyllda uppgrävda massor (Rönn 1997).

På kv Thomander 31 utfördes en arkeologisk förundersökning år 2011. Två schakt grävdes till ett djup av 2,10 m. Inga medeltida kulturlager påträffades utan enbart massor från senare tider (Ericsson 2011).

Genomförande och resultat

Med anledning av att dagvatten skulle dras längs med den södra sidan av fastigheten på kv Thomander 5 utfördes en arkeologisk förundersökning. Ett schakt handgrävdes som var ca 18,00 m långt, 0,40 m brett och 0,5 m djupt (figur 4). Kulturlagren på platsen framstod i form av fyllningslager. Fyllningslagren har dels fyllt igen fastighetens frischakt och dels ett schakt efter anläggandet av en äldre dagvattenbrunn samt rör. Fornlämningen berördes inte av ingreppen.

I den södra delen av schaktet framkom cementrör i schaktbotten. Då det grävdes i tidigare fyllningslager i rörschakt framkom enbart ett sentida fyllningslager i sektionerna samt i plan. Fyllningslagret bestod av gul lera med inslag av humus, grus och sand och var omrört. Fyllningslager och nedgrävning dateras till 1900-tal.

I den norra delen av schaktet framkom inte heller några medeltida kulturlager utan massorna bestod av återfyllningslager efter frischaktet till fastigheten. Fyllningen bestod av ett omrört lager med humusinblandad grå lera och innehöll bland annat gul och röd tegelkross. Huset uppfördes år 1905 och det påträffade kulturlagret tolkas till år 1905.

Administrativa och tekniska uppgifter

Länsstyrelsens beslut, dnr	431-20551-2014	Fornlämning nr/art	RAÄ 73:1
Socken/stad	Lund	Socken-/Stadsnr	1298
Landskap	Skåne	Län	Skåne
Kommun	Lund	Trakt/kvarter/fastighet	Kv Thomanders
Typ av exploatering	Dagvatten		
Uppdragsgivare	EFS Missionsförening i Lund		
Typ av undersökning	FU		
Ansvarig institution	Kulturen		
Fältarbetsledare	Nicklas Kronroth		
Övrig personal	Ivan Balic		
Fältarbetstid	2014-09-24—2014-09-30		
Fälttid			
Arkeolog	2 h		
Maskin	-		
Undersökningens omfattning			
Yta	14 m ²		
Kubik	10 m ³		
Schaktmeter	-		
Kostnad för arkeologi			
Fältarbete	2 x 700SEK=1400 SEK		
Rapport	4 x 700SEK=2800 SEK		
Analys	-		
Övrigt	-		
Summa:	4200SEK		
Kostnad övrigt			
Maskiner	-		
Bodar	-		
Övrigt	-		
Summa	-		
Summa, faktisk	4200SEK		
Summa, beslutad	Enligt löpande kostnad		
Fyndmaterial (förvaring m.m.)	Inga fynd tillvaratogs		
Arkivmaterial, förvaring	Kulturens LA-arkiv under fastighetsbeteckningen		
Ritningar, dokumentation	1 planritning i skala 1:100, 2 sektionsritning i skala 1:20		
Foto	2 digitala fotografier		
Analys	-		
Övriga upplysningar	-		

Referenser

Andrén, A. 1984. Lund. Tomtindelning, ägostruktur, sockenbildning. RAÄ & SHM rapport. Medeltidsstaden 56. Stockholm.

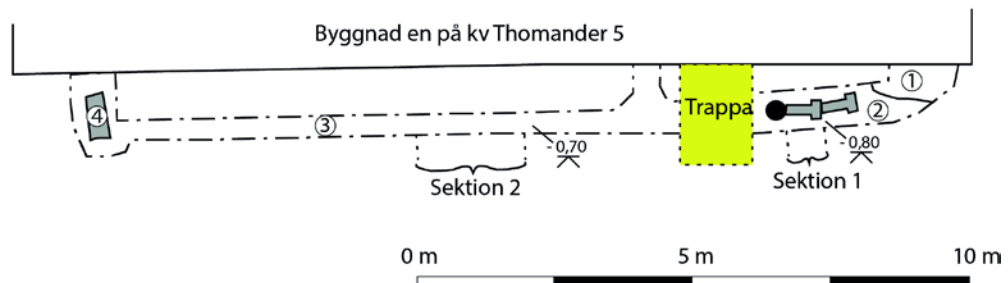
Bevaringskommittén. 1983. Lunds stadskärna. Bevaringsprogram. Krafts Rote. Lund.

Ericsson, G. 2011. Kv Thomander 31, Lund. Arkeologisk förundersökning 2011. *Arkeologiska arkivrapporter från Lund, nr 388*. Kulturen, Lund.

Karlsson, M. 2005. Kv Thomander 17, Lund. Arkeologisk förundersökning 2000. *Arkeologiska arkivrapporter från Lund, nr 141*. Kulturen Lund.

Rönn, V. 1997. Kv Thomander 24, Lund. Arkeologisk förundersökning 1997. *Arkeologiska arkivrapporter från Lund, nr 47*. Kulturen, Lund.

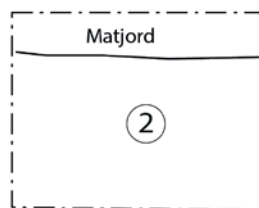
Bilagor, ritningar

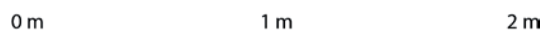
Figur 4. Planritning över förundersökningsschaktet på kv Thomander 5.

1. Sand, sentida fyllningslager i rönedgrävning.
2. Brun lera med inslag av humus som var finkornig, mager, torr och kompakt. Fyllningslager i sentida rörschakt.
3. Brun lera med inslag av humus som var finkornig, mager, torr och kompakt. Fyllningslager i sentida frischakt till byggnaden. Tidigt 1900-tal.

Sektion 1

Sektion 2

Figur 5. Sektion 1 och 2, se planritning för läge.

2. Brun lera med inslag av humus som var finkornig, mager, torr och kompakt. Fyllningslager i sentida rörschakt.
3. Brun lera med inslag av humus som var finkornig, mager, torr och kompakt. Fyllningslager i sentida frischakt till byggnaden. Tidigt 1900-tal.

Arkeologiska arkivrapporter från Lund har övergått i serien Kulturmiljörapporter fr.o.m. 2013.
I serien Kulturmiljörapporter har utgivits:

2014

- 2014:1 S:t Botulf 14, Lund. Antikvarisk rapport 2013-2014. Carita Eskeröd.
2014:2 S:t Peter 28, Lund, Ekska huset. Antikvarisk medverkan 2013. Carita Eskeröd.
2014:3 Innerstaden 2:1 – Västra Mårtensgatan. Arkeologisk förundersökning 2013. Nicklas Kronroth.
2014:4 Kv Paradis 51, Lund. Arkeologisk förundersökning 2013. Nicklas Kronroth.
2014:5 Innerstaden 2:1 – Västergatan, Trelleborg. Arkeologisk förundersökning 2013. Nicklas Kronroth.
2014:6 Innerstaden 2:1 – Stora Södergatan, Lund. Arkeologisk förundersökning 2013. Nicklas Kronroth.
2014:7 Lusthuset på Spydebergs Prästgård, Norge. Arkeologisk förundersökning 2014. Aja Guldåker.
2014:8 Kv Ängen 9, Lund. Arkeologisk förundersökning 2013. Gertie Ericsson.
2014:9 Kv Gärdet 10, Lund. Arkeologisk förundersökning 2013. Nicklas Kronroth.
2014:10 Kv Apotekaren 11 (fd 8), Lund. Arkeologisk förundersökning 2013. Gertie Ericsson.
2014:11 Kv Gatehusen 3, Östra Torn. Arkeologisk förundersökning 2013. Gertie Ericsson.
2014:12 Kv Toppen 1 och 2, Lund. Arkeologisk förundersökning 2013. Johan Wallin.
2014:13 Trädgården på Ner-Killingberg, Norge. Arkeologisk förundersökning 2013. Aja Guldåker.
2014:14 Kv Kulturen 24, Lund. Arkeologisk förundersökning 2012. Aja Guldåker.
2014:15 Kv Paradis 61, Lund. Arkeologisk förundersökning 2013. Gertie Ericsson och Nicklas Kronroth.
2014:16 Statarhus vid Korsbäcksgården, Östra Odarslöv, Lund. Byggnads- och trädgårdsdokumentation. Aja Guldåker och Carita Melchert.
2014:17 Kv Paradis 61, Lund. Arkeologisk förundersökning 2013. Aja Guldåker.
2014:18 Glädjen 15, Lund. Antikvarisk medverkan 2014. Carita Melchert.
2014:19 Kv Kulturen 24, Lund. Arkeologisk förundersökning 2013. Aja Guldåker.
2014:20 Borgeby 23:6, Lomma kommun. Borgeby slott porttornet. Antikvarisk medverkan 2014. Carita Melchert.
2014:21 Kv Svaneluckykan 2, Lund. Arkeologisk förundersökning 2013. Gertie Ericsson.
2014:22 Kv Katedralskolan 8, Lund. Karl XII huset. Antikvarisk medverkan 2014. Carita Melchert.
2014:23 Mölle 15:2, Mölle stationshus, Höganäs kommun. Byggnadsminnesutredning 2014. Henrik Borg och Carita Melchert.
2014:24 Lunds medeltida stad, Lund C - ESS. Geoteknisk undersökning 2014. Aja Guldåker.
2014:25 Kv Döbeln 2 och 3, Lund. Arkeologisk förundersökning 2013. Gertie Ericsson/Nicklas Kronroth.
2014:26 Flyinge 22:40, Flyinge kungsgård, Lunds kommun. Antikvarisk medverkan 2014. Carita Melchert.
2014:27 Västra Odarslöv 8:1 – Odarslövs kyrkogård, Lunds kommun. Arkeologisk förundersökning 2014. Nicklas Kronroth.
2014:28 Igelösa 26:1 – Igelösa Kyrkogård, Lunds kommun. Arkeologisk förundersökning 2014. Nicklas Kronroth.
2014:29 Borgeby 23:6, Lomma kommun. Borgeby slott porttornet. Antikvarisk medverkan 2014. Carita Melchert.
2014:30 Kv Kulturen 24, Lunds kommun. Herrehuset. Antikvarisk medverkan 2012. Carita Melchert.
2014:31 Kv Repslagaren 29, Lund. Arkeologisk förundersökning 2014. Gertie Ericsson.
2014:32 Klörups häradshäkte, Klörup 3:3, Trelleborgs kommun. Antikvarisk medverkan 2014. Henrik Borg.
2014:33 Kv Botanicum 15, Lund. Arkeologisk förundersökning 2014. Aja Guldåker.
2014:34 Kv Thomander 5, Lund. Arkeologisk förundersökning 2014. Nicklas Kronroth.